

з огляду на особливості денонсації Європейської конвенції (денонсація Конвенції відбувається після спливу шести місяців з дня виключення з Ради Європи, однак відповідальність держави зберігається щодо порушень, спричинених, до денонсації) малоймовірно, що в подальшому Російська Федерація візьме на себе відповідальність за невиконання конвенційних зобов'язань не тільки в період після виключення з Ради Європи і до 16 вересня 2022 року, а й тих, що були допущені і за час повноправного членства держави-агресора.

Список використаних джерел:

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1207-18>
2. Judgment in Case of Cyprus v. Turkey (Application no. 25781/94). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/Eng?i=001-59454>
3. Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970). URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/53>

Ключові слова: правосуддя, доступ до суду, воєнний стан, окуповані території.
Key words: justice, access to justice, martial law, occupied territories.

ПРИТУЛЯК ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук*

ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У ВОЄННИЙ ЧАС

Війна внесла свої корективи майже в усі сфери нашого життя. Законодавцю довелося досить швидко реагувати на дані реалії, тому було внесено ряд змін до нормативно-правових актів, що регулюють кримінальні, податкові, земельні, трудові відносини. Інститут примусового виконання рішень також не став винятком, тому хочеться більш детально розглянути процес виконання рішень у воєнний час.

З початком збройної агресії Російської Федерації проти України було зупинено роботу автоматизованої системи виконавчого провадження, та заблоковано доступ до Єдиного реєстру боржників, що потягло за собою унеможливлення здійснення державними та приватними виконавцями виконавчих дій.

На даний час державним виконавцям було відновлено доступ до АСВП та надано можливість виконувати судові рішення. Закон України «Про внесення зміни до розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положен-

ня» Закону України «Про виконавче провадження» від 15.03.2022 № 2129-IX став саме тим нормативно-правовим актом, який змінив процедуру примусового виконання рішень [1].

Дані зміни будуть діяти лише на період воєнного стану, оскільки це особливий правовий режим, і не дивлячись на ті обмеження, які він за собою тягне, законодавець намагається максимально забезпечити захист саме національних інтересів, життєдіяльність населення, а також розрахунки з населенням та бюджетом.

Важливо більш детально розглянути особливості виконання рішень в період воєнного стану.

До набрання чинності законом щодо врегулювання відносин за участю осіб, пов'язаних з державою-агресором, зупиняється вчинення виконавчих дій, забороняється заміна стягувачів у виконавчих діях, стягувачами за якими є Російська Федерація або особи, пов'язані з державою-агресором (перелік таких осіб, їх ознаки та виключення наведені в законі) [1].

Законодавець передбачив, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України:

- фізичні особи можуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, без урахування такого арешту за умови, якщо сума стягнення за виконавчим документом не перевищує 100 тисяч гривень;

- юридичні особи – боржники можуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, виключно для виплати заробітної плати в розмірі не більше п'яти мінімальних розмірів заробітної плати в місяць на одного працівника такої юридичної особи, а також сплати податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

- припиняється звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника (крім рішень про стягнення аліментів та рішень, боржниками за якими є громадяни Російської Федерації);

- визначені цим Законом строки перериваються та встановлюються з дня припинення або скасування воєнного стану [1].

Також врегульовано питання стягнення аліментів в такий складний час, а саме: під час виконання рішень про стягнення аліментів, підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи-підприємці, які здійснюють відрахування з заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника, перераховують стягнуті кошти на визначений у заяві або зверненні стягувача рахунок, а у разі відсутності реквізитів рахунка стягувача – на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби, приватного виконавця. До прийняття вказаних змін кошти перераховувалися на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця.

Також Верховною Радою України було прийнято проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності з примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану» № 7317 від 26.04.2022.

Законопроектом № 7317 врегульовано деякі питання примусового виконання рішень. Зокрема, він пропонує заборонити примусове виконання рішень, боржниками за якими є юридичні особи, котрі здійснюють діяльність з виробництва, передачі, розподілу, постачання електричної енергії відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», діяльність з водопостачання та водовідведення відповідно до Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», діяльність з вирощування сільськогосподарських культур, тваринництва, виробництва харчових продуктів, надання доступу до мережі Інтернет, виробництва вакцин, дослідження у сфері біологічних наук, космічну діяльність відповідно до Закону України «Про космічну діяльність» [2]. Проте президент не підписав даний законопроект та повернув його з пропозиціями для повторного розгляду.

Як зазначено в пропозиціях президента закон не містить чіткого механізму застосування встановлених ним положень, а також критеріїв віднесення осіб до кола суб'єктів, на яких поширюватиметься його дія, що може мати наслідком порушення співмірності (пропорційності) відносин між інтересами кредиторів та боржників [3].

Тому даний законопроект буде переглянутий та допрацьований, щоб повною мірою дозволить забезпечити права сторін виконавчого провадження та надати можливість державним та приватним виконавцям працювати на користь держави та громадян.

Для захисту іпотекодавців Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 № 2120-IX. Зазначеним законом доповнено розділ VI «Прикінцеві положення» Закону України «Про іпотеку» пунктом 52 щодо застосування предмету іпотеки в воєнний час. Вказаний закон набув чинності 17 березня 2022 року.

Проаналізувавши вказані норми встановлено, що під час дії воєнного стану, а також впродовж тридцяти днів після його скасування у випадку наявності заборгованості за договором, іпотекодавець не може бути висилено з належного йому нерухомого майна, що перебуває в іпотеці. Окрім цього, вказане майно не може бути реалізовано чи відчужено на користь іпотекодержателя та третіх осіб. Це також вносить свої корективи в примусове виконання рішень.

Підсумовуючи вищевказане варто зазначити, що інститут примусового виконання рішень зазнав значних змін, але вони будуть тимчасовими, та допоможуть нашій державі підтримувати життєдіяльність населення в період воєнного стану. Навіть в такий час судові рішення мають виконуватися, що й повинні забезпечити своєю роботою державні та приватні виконавці.

Список використаних джерел:

1. Про внесення зміни до розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-20#Text>
2. Закон щодо діяльності з примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану від 12 травня 2022 року. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/222797.html>
3. Пропозиції до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності приватних виконавців та примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/BI073310.html
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

Ключові слова: воєнний стан, примусове виконання рішень, виконавче провадження, держава-агресор.

Key words: martial law, enforcement of decisions, enforcement, aggressor state.

СУЛЕЙМАНОВА СУСАННА РЕФАТІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ

Повномасштабна війна Росії проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року продемонструвала недовіру міжнародних безпекових інституцій. Протягом останніх десятиліть держави та міжнародні організації мобілізувалися для створення потужнішої інфраструктури підтримки посередництва в конфлікті. Парадоксально, але ця мобілізація не сприяла ефективності посередництва. Хоча підготовленість міжнародних посередників зростає, частка збройних конфліктів, які отримують посередництво, на жаль, невелика, що вказує на необхідність розвитку практики посередництва у сучасному конфліктному ландшафті.

Медіація є мирним методом вирішення збройних конфліктів. Відповідно до статті 33 Статуту Організації Об'єднаних Націй сторони, які беруть участь у будь-якій суперечці, продовження якої могло б загрожувати підтримці міжнародного миру та безпеки, повинні насамперед намагатися вирішити суперечку шляхом переговорів, обстеження, медіації, примирення, арбітражу, судового розгляду, звернення